

Asia: VN/1245/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Huomiot esityksen taustasta, tavoitteista ja nykytilan kuvauksesta: jaksot 1 - 3

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Huomiot esityksen nykytilan kuvauksesta ja vaikutuksista: jakso 4

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ehdotuksen mukaan esityksellä säädettäisiin terveydensuojelulaissa ns. ensisijaisiin tiloihin käytettävien rakennusten omistajille velvollisuus tehdä vesilaitteistoistaan riskinarviointi, jossa olisi huomioitava erityisesti Legionella-bakteerin esiintyvyys ja lyijyn pitoisuus vedessä. Esitystapa on hieman harhaanjohtava, kun lakiehdotuksen 19 §:ssä ei ole kuitenkaan mainintaa Legionella-bakteerin esiintyvyyden huomioimisesta riskinarvioinnissa, vaan se ilmeisesti sisältyisi pykälän 6 momenttiin, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä riskinarvioinnin sisällöstä sekä riskienhallintatoimenpiteistä ja riskienhallintaan liittyvien tietojen toimittamisesta. Tarkemmat säännökset tulisi antaa mahdollisimman pian terveydensuojelulain muutoksen voimaantulon jälkeen.

Myös elinympäristöstä peräisin oleville ihmisen terveydelle haitallisista aineista säädettäisiin asetuksella. Esityksessä on mainittu mm. per- ja polyfluoratut alkyylilyhdisteet (PFAS-yhdisteet), kloraatti, kloriitti ja haloetikkahapot sekä mikrokystiini-LR, nonyylifenoli ja beta-estradioli. Yhä yleisempää elinympäristön haitallista ainetta, mikromuovia, tulisi myös tarkkailla ja huomioida asetuksessa.

Vaikutukset kunnan terveydensuojeluviranomaisen valvontaresurssien lisätarpeisiin on arvioitu alhaisiksi. Esityksen mukaan riskienhallintaan osallistumisesta arvioidaan aiheutuvan kuntien terveydensuojeluviranomaisille yhden lisätyöpäivän vuotuinen lisäresurssitarve valvontakohdetta (vedenjakelualueetta) kohden. Esityksen mukaan on arvioitu, että rakennusten vesilaitteistoille tehtävän riskinarvioinnin valvonnasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä johtuisi kuntien terveydensuojeluviranomaisille vuosittaiseksi lisäresurssitarpeeksi yksi henkilötyöpäivä valvontakohdetta kohden.

Nykytilan kuvauksessa ei ole arvioitu ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmän (Vati) toimintakatkosta ja -häiriöistä aiheutuvaa työajanmenetystä eikä sitä, että kuntien terveydensuojeluviranomaiset alueesta riippuen joutuvat tallentamaan tutkimustuloksia tietojärjestelmään yhä manuaalisesti. Tulevaisuudessa olisi entistä tärkeämpää, että käytössä on hyvin toimiva tietojärjestelmä.

Yleiset huomiot terveydensuojelulaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Terveydensuojelulaissa ei ole säädetty hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto esittää, että terveydensuojelulakiin kirjattaisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Rangaistusluonteisella hallinnollisella seuraamusmaksulla ennaltaehkäistäisiin terveydensuojelulain vastaista toimintaa ja estettäisiin sen jatkaminen. Toimivaltainen valvontaviranomainen voisi määrätä seuraamusmaksun, jos toimija ei ole täyttänyt terveydensuojelulaissa säädettyjä velvollisuuksia. Näitä olisivat esimerkiksi ilmoituksen ja hakemuksen sekä riskienhallinnan toimenpidesuunnitelman tekemättä jättäminen.

Terveydensuojelulaki 16 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 16 a § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ensisijaisella tilalla tarkoitetaan muuta kuin kotitalouden käyttöön tarkoitettua tilaa, jossa suuri määrä veden käyttäjiä voi altistua vedestä aiheutuvalle terveyshaitalle. Termiä "suuri määrä" tulisi täsmentää sekä avata lain perusteluissa.

Terveydensuojelulaki 17 § Yleiset laatuvaatimukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 a § Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 b § Vedentuotantoketjussa käytettävät kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 § Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 a § Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Terveydensuojeluviranomaiselle on annettu ko. pykälässä huolehtimisvelvollisuus vedenjakelualueen aluetietojen toimittamisesta Suomen ympäristökeskukselle. Perusteluissa on epäkohta esitettäessä terveydensuojeluviranomaisen hallinnollisen taakan vähentämistä ja toisaalla esitetään terveydensuojeluviranomaisen voivan itse ottaa huolehtiakseen tietojen toimittamisen. Osalla vesilaitoksilla ei ole osaamista paikkatietojen ylläpitoon, joten terveydensuojeluviranomaisen työtaakka ei vähene.

Terveydensuojelulaki 19 § Riskiperusteisen lähestymistavan yleiset periaatteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 a § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 b § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 c § Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Liitteen tiloista on jätetty pois mm. kohdan "majoittumiseen tarjottu kalustettu huoneisto, loma-asunto tai tila" sisältyvät asuntola, yömaja ja vastaanottokeskus. Nämä sijaitsevat usein vanhoissa kiinteistöissä, joissa käyttäjämäärä voi olla suuri tai ne voivat toimia osavuotisesti. Liitteen tiloissa on yleisölle avoimet saunat, joissa käyttäjämäärät voivat olla suhteellisen pienet. Jos lakiesityksellä on tarkoitus saada legionella-riskiä vähemmäksi, olisi hyvä huomioida myös edellä mainitut terveydensuojelulain mukaiset ilmoitusvelvolliset toiminnot.

Liitteen tiloihin tulisi nostaa suoraan myös päivähoitotilat ja koulut sekä lastensuojelulaitokset. Vaikka lapset eivät olisikaan legionella-infektioille altteimpia, kohdistuvat talousvedestä aiheutuvat haitalliset seuraukset eniten lapsiin.

Terveydensuojelulaki 20 § Talousveden laadun valvonta ja tiedottaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ehdotuksen mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen on huolehdittava siitä, että sellaisten kiinteistöjen, joita ei ole liitetty talousvettä toimittavan laitoksen vesijohtoon, omistajat tai haltijat saavat tarvittaessa riittävästi tietoa mahdollisuuksista poistaa talousveden laatua mahdollisesti heikentäviä tekijöitä.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisella ei ole yksityiskohtaista tietoa vedenkäsittelyyn tarvittavista laitteistoista tai tekniikoista. Kuntien terveydensuojeluviranomaisella ei ole myöskään resursseja seurata vedenkäsittelytekniikoiden kehittymistä.

Terveydensuojelulaki 20 a § Talousveden välityksellä leviävän epidemian tai muun terveyshaitan ehkäiseminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 21 § Tietokokonaisuudet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 47 § Viranomaisen oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 a § Tutkimuslaboratoriot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 b § Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulain liite

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot vesihuoltolaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 3 § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 4 § Viranomaiset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Vesihuoltolain mukaisia valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen sekä alueellinen ympäristökeskus. Valvonnan kannalta on ongelmallista, ettei viranomaisten toimivallasta ole säädetty. Pykälässä tulisi säätää viranomaisten tehtävistä selkeästi.

Vesihuoltolaki 15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 § Tiedottamisvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 a § Asiakirjojen julkisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 20 d § Vesihuollon tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ympäristönsuojelulaki 222 § Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Markkinaevalvontalaki 1 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Sihvola Katri
Tunturi-Lapin Ympäristöterveydenhuolto